

ЕКСТРАДИЦІЯ ЯК ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Черкас К.К., здобувач ступеня вищої освіти магістра ННІ № 1 НАВС.
Науковий керівник: **Письменний Д.П.**, професор кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, професор.

На сьогоднішній день в Україні як ніколи є актуальним питання міжнародного співробітництва з іншими державами з питань врегулювання різних сфер суспільних відносин, не виключенням є і правові відносини. В умовах стрімкого поширення та розвитку злочинності, уповноважені органи все частіше звертаються із запитами про міжнародну правову допомогу до інших держав щодо екстрадиції. Відповідно до ст. 541 КПК України екстрадицією є видача особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку. Інакше кажучи, це процесуальне надання міжнародної правової взаємодопомоги щодо передачі особи державі, на території якої було вчинено кримінальне правопорушення, або державі, громадянином якої є особа, що вчинила кримінальне правопорушення чи державі, яка найбільше потерпіла від злочинного посягання.

На нашу думку, інститут екстрадиції сприяє міжнародній інтеграції системи вітчизняного кримінального судочинства, в ході якого реалізується принцип невідворотності кримінальної відповідальності осіб, винних у вчиненні суспільно – небезпечних діянь.

Хоча екстрадиція у кримінальних провадженнях міжнародних злочинів і реалізується відповідно до загальних вимог кримінального процесуального права України, все ж існують особливості дотримання деяких положень:

- екстрадиція не виходить за рамки кримінального судочинства, вона є одним із етапів кримінального процесу, кінцевим результатом якого є покарання особи за вчинений злочин [3, с. 22];

- обов'язкова наявність правових підстав екстрадиції та забезпечення прав і свобод особи, видача якої запитується;

- видача здійснюється щодо діянь, за які може призначатися визначене у законодавстві покарання;

- видача проводиться за діяння, які є кримінально караними за законодавством як запитуючої, так і запитуваної сторони, тобто мова йде про дотримання принципу «подвійної злочинності» [2, с. 144-145].

Саме завдяки тісному взаємозв'язку між вищеперерахованими положеннями та нормами законодавства іноземних держав, відбувається зміцнення міжнародно – правових договірних відносин.

Хотілось би звернути увагу на те, що не слід обмежувати екстрадицію лише видачею особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. Так, глава 42 КПК України говорить про те, що екстрадиція включає в себе:

- 1) офіційне звернення про встановлення місця перебування на території запитуваної держави особу, яку необхідно видати;

- 2) запит про видачу особи (ст. 573 КПК)

- 3) перевірку обставин, що можуть перешкоджати видачі;

- 4) прийняття рішення за запитом;

- 5) фактичну передачу особи під юрисдикцію запитуючої держави

Також можна вести мову про наступні екстрадиційні заходи, які є самостійними процесуальними діями:

- затримання особи, яка вчинила злочини за межами України (ст. 582 КПК);

- тимчасовий арешт (ст. 583 КПК);

- екстрадиційний арешт (ст. 584 КПК);

- екстрадиційну перевірку (ст. 587 КПК);

- тимчасову видачу (ст. 579 КПК)

Вважаємо, що видача особи є складовою процесуальної діяльності інституту екстрадиції. На думку Ю.М. Чорноус, екстрадиція під час кримінального провадження щодо злочинів міжнародного характеру передбачає не лише сам факт видачі, але й комплекс процесуальних дій та організаційних заходів, спрямованих на

попередження спроб особи ухилитися від органів досудового розслідування, продовжити займатися злочинною діяльністю, забезпечення збереження джерел доказової інформації, перевірку обставин, які можуть перешкоджати видачі, дотримання прав і свобод особи, що підлягає видачі [2, с. 149].

Як бачимо, наявність етапів завдяки яким реалізується екстрадиція, дає змогу говорити нам про неї, як про окрему процесуальну процедуру. Виділення ж екстрадиції як діяльності – відбувається саме завдяки ряду певних процесуальних заходів.

Підводячи підсумки слід зазначити, що екстрадиція є тим правовим інститутом, який виступає як невід’ємною складовою міжнародної правової допомоги, так і формою міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : зі змінами та доповненнями станом на 14.04.2017. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Черноус Ю.М. Выдача особи (экстрадиция) у кримінальному провадженні щодо злочинів міжнародного характеру / Ю.М. Черноус // Вісник кримінального судочинства. – 2015. №1. – С. 143-150.
3. Удалова Л.Д. Прокурорський нагляд за екстрадицією особи: навч. посіб. / Л.Д. Удалова, В.І. Мотиль, О.М. Гумін. – К.: Скіф, 2012. – 144 с.
4. Березняк В.С. Экстрадиция как институт криминально-процессуального права Украины: дис. ...канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / В.С. Березняк. – Дніпропетровськ, 2009. – 253 с.